

HISTORIEN I BILLEDET

Om 100 år er alt glemt - næsten

ARBEJDERBEVÆGELSEN: 1909 står printet med store tal i arbejderbevægelsens og Socialdemokratiets historie

Af Orla Poulsen
Lokalhistorisk Arkiv
for Thisted Kommune

THISTED: I den lokale arbejderbevægelses historie står 1909 nu printet med store tal. I begyndelsen af det nye år udkom det første nummer af en lokalt forankret Thisted Social-Demokrat. Det var også i 1909, socialdemokraterne opstillede for første gang i Thisted-kredsen. En arbejderavis, der udkom 1902-03, og som dækkede både Thisted, Viborg, Skive og Nykøbing, havde ikke haft bladkontor i byen. Det var en begivenhed i arbejderkredse, at det nu blev en

realitet. Et bladkontor dengang var ikke kun en avisredaktion. Det var en symbol-ladet lokalitet, hvor arbejderne - både i og uden for spalterne - kunne hente hjælp og moralsk støtte.

24 fagforeningsrepræsentanter havde deltaget i det stiftende møde. Byens typografer meddelte, at deres fagforening ikke beskæftigede sig med politik. De sendte ingen repræsentant. Typograferne kom på andre tanker og opfattede sig snart som arbejderbevægelsens spydspidser også politisk, indtil faget senere i århundredet blev overhalet inden

om af den nye teknik. Og sortekunstens udøvere var overflødige.

Den ny "socialdemokrat" fik kontor i den ejendom i Vestergade, hvor nu gæsterne i "Basses Kro" huserer. Det første trykkeri lå i Toldbodgade i et lille hus, der senere blev til atelier og forretning for fotograf Scharling. Det er for længst nedrevet for at give plads til H&L Banken, senere Danske Bank.

Ostehandler og redaktør

Bladets næste stop blev ejendommen Vestergade 31, hvor faktor Abildgaard Jacobsen fra Skive indrettede

bogtrykkeri. Fundamentet til Thisted-avisen blev lagt på "Demokraten" i Århus, hvor avisen fik tre sider trykt. Aviserne blev sendt til Thisted med en blank fjerdeside, der fremstilledes på det lokale trykkeri.

Redaktøren på Thisted Social-Demokrat hed A.C. Mortensen, ostehandler i et andet liv, der nu kunne stille læserne i udsigt, at der "ville oprinde en tid, hvor arbejderne sejrer over reaktionen. Som bønderne i 80'erne og 90'erne sejrede, vil der komme en tid, hvor arbejderne sejrede over den reaktion, som bønderne nu repræsen-

terede".

Hermed var retningen angivet, "fjenden" lokaliseret: Venstreavisen Thisted Amts Tidende, der holdt til i Jernbanegade, og især den lille emsige redaktør A.M. Aaberg, den senere borgmester, der i byrådet havde hånet socialdemokraterne. Og det konservative borgerskab, der læste Thisted Amtsavis, fik af samme skuffe, da den tidligere ostehandler gik til angreb på det borgerlige byråd, der havde besluttet, at købstaden ikke ville bruge penge på at annoncere i Thisted Social-Demokrat.

Et kongebesøg havde angiveligt kostet 12-13.000 kr., og nu skulle der spares. Det måtte selv socialdemokrater kunne forstå. I øvrigt kunne de læse de kommunale avertissementer i de to andre aviser. Ja, det måtte være alt nok!

Fra verden til gadehjørnet

Thisted Social-Demokrat var som andre af datidens aviser megen tekst, få illustrationer og næsten ingen større overskrifter. Det var beretning på beretning om stort og småt i ind- og udland og på næste gadehjørne i Thisted.

THISTED SOCIAL-DEMOKRAT indrettede redaktion i Vestergade 31. Foto: Lokalhistorisk Arkiv for Thisted Kommune

THISTED 1909: Frelsens Hær. Børnebespisning. Der var stor fattigdom i byen.

Foto: Lokalhistorisk Arkiv for Thisted Kommune

FAKTA

HISTORIEN I BILLEDET – BILLEDET I HISTORIEN

- Stil gamle fotografier – eller film – til rådighed for Lokalhistorisk Arkiv for Thisted Kommune, lyder opfordringen fra arkivet.
- Arkivet opfordrer derfor sammen med Thisted Dagblad thyboer og hannæsboer til at kigge efter i skuffer og andre gemmer efter spændende lokalhistorisk materiale.
- Billeder og film kan indleveres til Lokalhistorisk Arkiv både i Hurup på biblioteket og i Thisted i J.P. Jacobsens hus.
- Arkivet scanner de gamle billeder ind og kan også sagtens bruge billeder, man selv har scannet ind i ordentlig teknisk kvalitet.
- "Historien i billedet" er en rubrik, der med jævne mellemrum vil dukke op i Thisted Dagblad i håbet om, at det øger billed-bidragene til Lokalhistorisk Arkiv.

Nytårsaftnen havde unge thistedboer således moret sig med at trække en snor "ca. ½ alen over jorden" flere steder i byen. "Flere damer var faldet næsegrus over snoren", forlød det. På samme side en rapport om kræftens gåde. Gode resultater var opnået ved brug af radium. Operation på kræftpatienter betegnedes som "forbryderisk fremgangsmåde". Derimod havde "elektriske strømme af højspænding" vist sig effektive. Og ifølge telegrammer til engelske blade havde borgmesteren i New York inddraget alle biografteater-bevil-

linger på foranledning af præster, lærere og forældre.

Biograferne var blevet en plage for især børnene, der i mange tilfælde stjal sig til billetterne. Så galt stod det heldigvis ikke til i Thisted – ja, Biografteatret havde endda et "helt udmærket program", rapporterer Thisted Social-Demokrat fra biografens mørke. "Fra Fald til frelse" hedder en af filmene. Et alvorligt emne. En god del livsfilosofi. "Julen fra Kristi Fødsel til det 20. de Aarhundrede" var særlig interessant ved smukke motiver fra forskellige lande. Og "Kærlighed og Telefon" var

simpelthen bare morsom og gemytlig. Her behøvede ingen præster, lærere og forældre at være på færde uden for det hvide lærred.

Så var det noget andet i et sogneråd i læsekredsen, der havde nægtet "et par hæderlige gamle" alderdomsunderstøttelse. "Når småfolk bliver flertal i sognerådene, så vil de blive hjulpe, der lider nød", skriver Thisted Social-Demokrat.

700 linjer mere stof

I 1911 sker der noget i avisens egen verden. Thisted Social-Demokrat begynder at optræde i stort 7-spaltet

format. Det betyder 700 linjer stof mere daglig. Eller på en uge halvanden gang mere avis. En betydelig forøgelse. Og en betydelig merudgift. Alligevel vil prisen ikke blive forhøjet. Indenbys 16 øre ugentlig - 2,20 kr. i kvartalet gennem postvæsenet. Sættemaskinen - maskinen til fremstilling af skriftsats - vandt indpas på aviser og i bogtrykkerier i 1890'erne. I provinsen først for alvor udbredt op i det nye århundrede. En stor del af satsen i aviserne i de mindre trykkerier som i Thisted var håndsats leveret af hurtige og flittige typografer.

I nyere tid er Thisted Social-Demokrat tæt knyttet til én bestemt mand, Clemmen Brunsgaard, der var redaktør i 40 år. Han blev i 1954 efterfulgt af Egon Bertelsen. I hans periode - 17 år - fik avisen navne som Aften-Posten, Amts-Bladet og Aktuelt. 24. november 1971 var det slut. På Thisted Social-Demokrats 63 års fødselsdag udsendte Aktuelt sit sidste nummer af lokaludgaven for Thisted og Thy. Men Egon Bertelsen fik som Egon Havbo et nyt journalistisk liv som redaktør i Thy for Jyllands-Posten. Her fik han rig lejlighed til at udfolde sit be-

tydelige journalistiske talent.

Sidste konservative suk

Tilbage var der Thisted Amts Tidende. Fra 1. april 1970 - efter kommunalreformen - under dækningsnavnet Thisted Dagblad. Den konservative Thisted Amtsavis havde måttet drage det sidste offentlige suk 1. april 1960.